GEMEENTE Drimmelen

de blauwgroene gemeente

Bouwen aan een duurzaam, sociaal en veilig Drimmelen

Coalitieakkoord gemeente Drimmelen 2022- 2026

29 april 2022

GEMEENTE Drimmelen

de blauwgroene gemeente

Inhoud

Voorwoord formateur 4

Inleiding 6

Programma 1 – Burger en bestuur 7
Veiligheid 7
Dienstverlening en samenwerking met de inwoners 8
Levendige dorpen 9

Programma 2 – Openbare ruimte 10
Natuur en groen 10
Verkeer en inrichting openbare ruimte: 11

Programma 3 – Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie 14
Woningbouw 14
Duurzaamheid 16
Economie, recreatie en toerisme 18

Programma 4 - Sociaal Domein 21
Onderwijs, jeugd en gezondheid 21
Participatie en schuldenproblematiek 23
Sociale structuur, sport en zorg 24

Bedrijfsvoering en Financiën 26
Wat willen we bereiken ? 26
Wat gaan we daar voor doen ? 27

Financieel effect 29

Onzekerheden 30

Portefeuilleverdeling 32

Ondertekening 34

Voorwoord formateur

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 ben ik door de heer Bakker van de Lijst Harry Bakker als informateur gevraagd. In die rol heb ik de mogelijkheden voor een stabiele coalitie voor de nieuwe bestuursperiode verkend. In de vergadering van de gemeenteraad van 4 april bood ik het verslag van mijn bevindingen, *"Een vaartocht door Drimmelen"*, aan de gemeenteraad aan. Mijn advies was om de bestaande coalitie van Lijst Harry Bakker, VVD en Groen Drimmelen (VP/D66) te continueren en een college te vormen waarin deze partijen ieder 1 fulltime wethouder leveren.

De gemeenteraad nodigde me diezelfde 4 april uit om de rol als formateur van een nieuwe coalitie op me te nemen. Onder dankzegging voor het gestelde vertrouwen heb ik die rol aanvaard en nog dezelfde avond ben ik samen met de beoogde coalitiepartners gestart met de vorming van een nieuwe coalitie.

Een nieuwe vaartocht

De afgelopen weken hebben de voorzitters en de beoogd wethouders van de fracties van Lijst Harry Bakker, VVD en Groen Drimmelen (VP/D66) en ik in meerdere sessies intensief met elkaar gesproken. Hierin heb ik opnieuw een hoge mate van betrokkenheid bij de dorpen van Drimmelen, de inwoners, ondernemers en organisaties mogen ervaren. Die betrokkenheid, maar ook de kennis van de dossiers en de wil tot samenwerking gaven snelheid en diepgang aan onze gesprekken.

Geen eenvoudige opgave

Net zoals dat voor vele andere gemeenten geldt, wacht de gemeente Drimmelen geen eenvoudige opgave. Zo wachten u grote inspanningen op het gebied van woningbouw, energietransitie en de jeugdzorg. Vraagstukken die u lokaal moet gaan combineren met belangrijke dossiers zoals de herinrichting van het sociaal-cultureel dorpshart van Made en de verkeerssituatie bij de Zoutendijk en Horenhilsedijk in Hooge Zwaluwe.

Bij de uitwerking en realisering van die vraagstukken heeft u bovendien te maken met grote financiële onzekerheden. Zo komt het kabinet Rutte IV terug op eerder gemaakte afspraken over de financiering van de jeugdzorg, wordt de verdeelwijze van het Gemeentefonds aangepast en is een structurele financiering van het Klimaatfonds en Stikstoffonds nog niet gegarandeerd.

Al deze opgaven vragen om een ambtelijke capaciteit die bij het belang, de complexiteit en de duur hiervan past. Net zoals in mijn verslag als informateur vraag ik op deze plaats aandacht voor het belang van het toerusten van het ambtelijk apparaat op de opdracht die u als gemeenteraad en college wacht.

Coalitieakkoord

De gesprekken met Lijst Harry Bakker, VVD en Groen Drimmelen (VP/D66) hebben geleid tot de vorming van een nieuwe coalitie, een nieuw coalitieakkoord en een evenwichtige verdeling van de portefeuilles tussen de beoogd wethouders. Het is mijn overtuiging dat Drimmelen de nieuwe bestuursperiode met vertrouwen tegemoet kan zien. Waarbij ik wel aandacht vraag voor het feit dat in de nieuwe situatie niet sprake zal zijn van 4 maar 3 wethouders en dat burgemeester De Kok in december 2022 terug zal treden. Dat maakt de betekenis van een goede en hechte samenwerking binnen een nieuw collegeteam groot.

Tot slot wil ik mijn dank uitspreken aan de fractievoorzitters en beoogd wethouders. Dank voor hun niet aflatende en deskundige inbreng bij de vorming van de nieuwe coalitie en voor de momenten die in de veiligheid van onze setting gedeeld mochten worden. Ik wens de gemeenteraad en het college van Drimmelen een mooie samenwerking toe.

Peter van der Velden
29 april 2022

Inleiding

Drimmelen is een mooie en gezellige gemeente om te leven. Ieder dorp draagt daar met zijn eigen karakter aan bij. We zorgen voor elkaar, staan open voor anderen en zetten samen de schouders eronder om onze dorpen fijn, sociaal en veilig te houden.

En die mentaliteit is precies wat we de komende jaren nodig gaan hebben om grote veranderingen die op Drimmelen afkomen samen met elkaar aan te kunnen pakken. Inwoners worden geconfronteerd met hoge prijzen voor energie, een tekort aan woningen en ervaren dat de overheid soms ver van ze af staat. De onderlinge verbinding tussen inwoners, straten en wijken is de afgelopen jaren minder geworden, terwijl dat vaak hard nodig is en bijdraagt aan ieders geluk.
Dat alles vraagt om een stevig coalitieprogramma waarin punten van alle raadsfracties in Drimmelen vertegenwoordigd zijn. We kiezen voor een positief verhaal dat recht doet aan de uitdagingen van deze tijd. Uitdagingen die we met elkaar moeten overwinnen.

Het programma wil weer de brug slaan tussen inwoners en de gemeente en is daarin ambitieus. We regelen daarom meer invloed en inspraak voor onze inwoners, van jong tot oud, over zaken die bij hen in het dorp spelen en willen als gemeentebestuur ook meer de dorpen in. We willen mensen helpen met de enorme opgaves rondom verduurzaming, zodat iedereen mee kan blijven doen en we willen dat iedereen een thuis kan vinden in het dorp waarin hij of zij is opgegroeid door een flink aantal huizen te gaan bouwen en straten veiliger te maken.
Daarbij verstevigen we ook de natuur en alle andere voorzieningen in Drimmelen, zoals goede scholen en sociaal-culturele en sportaccommodaties. We investeren in onze sociale structuur; verenigingen, gezondheid, bewegen en sport én welzijn. Tot slot investeren we ook in onze buurten en straten om de zo broodnodige sociale cohesie te bevorderen en waar nodig te ondersteunen; kleine zaken die het leven van alledag gelukkiger en fijner maken en waar in deze tijd veel behoefte aan is.

Natuurlijk kunnen we deze stappen alleen zetten als we dit samen met onze inwoners, ondernemers en alle partijen in de gemeenteraad doen. Daar gaan we graag mee aan de slag! Op die manier bouwen we aan een duurzaam, sociaal en veilig Drimmelen.

Programma 1 – Burger en bestuur

Dit programma is uitgewerkt in drie thema's:
- Veiligheid
- Dienstverlening en samenwerking met de inwoners
- Levendige dorpen

Veiligheid

Wat willen we bereiken ?

Een leefbare en veilige samenleving. Waarbij we als gemeente in verbinding staan met onze dorpen. We denken samen met onze inwoners na over veiligheidsvraagstukken en oplossingen. Onze BOA's handhaven samen met de politie de veiligheid in situaties waarin dat wordt gevraagd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Crimineel geld mag de bovenwereld niet bereiken. De gemeente is scherp op ondermijning en witwaspraktijken. We weigeren een vergunning of trekken deze in als deze misbruikt wordt voor het faciliteren van criminele activiteiten. We besteden speciale aandacht aan kwetsbare leegstand in ons buitengebied.

- Er komt een (drugs)Meldpunt waarbij je als inwoner makkelijk en anoniem een melding kunt doen van activiteiten die je niet vertrouwt en vertrouwelijk advies kunt vragen over wat je het beste kunt doen als je er zelf mee te maken krijgt. We volgen de meldingen actief op en informeren de melder over de uitkomsten daarvan. Het initiatief voor een betrokken vertrouwenspersoon dat de ZLTO hiervoor ontwikkeld heeft, is een waardevolle.

- Voorkomen dat kinderen en jong volwassenen aan de drugs gaan of op het slechte pad belanden is een topprioriteit. Voorkomen is beter dan genezen. Scholen, verenigingen en jeugdwerkers hebben samen met de ouders een belangrijke rol in voorlichting en het vroeg signaleren van problemen. Hier moeten we meer op inzetten. Moedige Moeders moet onderdeel blijven van het standaard aanbod van de gemeente zodat ook ouders, broers en zussen goed geïnformeerd worden over de gevaren van drugs en bij elkaar terecht kunnen voor steun en advies.

- Verenigingen die actief aan voorlichting en preventie van drugsgebruik doen, krijgen een extra subsidie van de gemeente bovenop hun bestaande subsidie voor jeugdleden.

- We zetten in op geavanceerde technieken en methoden om maatregelen te nemen in situaties die bij herhaling voor overlast en (gevoelens van) onveiligheid bij onze inwoners zorgen. Hierbij sluiten we een – binnen de mogelijkheden van de privacywetgeving – preventieve toepassing van cameratoezicht niet uit.

- We onderkennen dat de beperkingen in bewegingsvrijheid tijdens de Corona-periode tot spanningsvolle thuissituaties voor onze inwoners hebben kunnen leiden. Daarom hebben we nog

nadrukkelijker aandacht voor meldingen over huiselijk geweld en kindermishandeling.

- De huidige capaciteit BOA's is met 2 fte onvoldoende om genoeg aandacht te geven aan de handhaving op kleine ergernissen en voor goede handhaving in de Biesbosch. Er moet dus capaciteit bij.

Wat gaat het kosten ?
- Inrichting drugsmeldpunt: eenmalig € 10.000 in 2024
- Extra subsidie aan verenigingen die actief over drugs informeren: structureel € 2.500 op jaarbasis vanaf 1 januari 2024
- Geavanceerde technieken om overlast en (gevoelens van) onveiligheid te voorkomen: jaarlijks een gemiddelde investering van € 25.000 vanaf 1 januari 2024
- Uitbreiding BOA-capaciteit met 1 fte: structureel € 60.000 op jaarbasis vanaf 1 augustus 2022
- Uitbreiding van formatie Openbare orde en Veiligheid met 0,5 fte: structureel € 35.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2023

Dienstverlening en samenwerking met de inwoners

Wat willen we bereiken ?

Door de steeds lagere opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt de noodzaak om te investeren in de relatie met onze inwoners alleen maar groter. Bovendien heeft de landelijke toeslagenaffaire het vertrouwen in de overheid ernstig beschadigd.
We zullen meer de dorpen in moeten om met onze inwoners het gesprek aan te gaan, het vertrouwen te verdienen en initiatieven meer en meer te omarmen. Het dorpsgericht werken met vaste aanspreekpunten per dorp moet daar een belangrijke rol in spelen. De energietransitie en het werken aan aardgasvrije wijken zijn bij uitstek onderwerpen die we op die manier aan moeten gaan pakken.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We investeren in een eigentijds en toekomstgericht dienstverleningsconcept, waarbij de inwoner veel vanuit zijn stoel thuis KAN regelen. We maken afspraken over het verbeteren van kwaliteitsnormen en opvolging van klachten (afhandeling, reactie etc.).

- We staan open voor andere vormen van burgerparticipatie. En willen hierover in gesprek gaan met de raad. We leggen hierover afspraken goed vast in de (verplichte) participatieverordening. Het vinden van de zwijgende meerderheid is één van de doelen.

- Niet alleen met dorpsgericht werken krijgen we een bredere aandacht voor de dorpen. We zien buurtambassadeurs en een burgerbudget per dorp als een mooie nieuwe manier om in gesprek te raken over plannen en ideeën vanuit de lokale samenleving zelf.

- Vanuit het gemeentehuis en de buitendienst werken we met vaste aanspreekpunten per dorp over zaken in de openbare ruimte of andere zaken. Deze aanspreekpunten of coördinatoren hebben enige vorm van doorzettingsmacht binnen de organisatie.

- We zoeken onze inwoners op en werken van buiten naar binnen (bijvoorbeeld door op locatie te vergaderen). Op deze manier versterken we het contact met onze inwoners en vergroten we het vertrouwen.

- We leggen de verbinding tussen de energietransitie en dorpsgericht werken om een dorps- en wijkgerichte aanpak mogelijk te maken rondom de opgave "*aardgasvrij*". Met als doel om woningen snel te verduurzamen en energiearmoede te voorkomen.

- We willen begrijpelijke taal in alle uitingen van de gemeente als uitgangspunt. Extra aandacht hierbij geven we aan laaggeletterden. Dit doen we met beelden, de voorleesfunctie en een lettertype voor mensen met dyslexie.

Wat gaat het kosten ?
- Andere vormen van burgerparticipatie en dorpsgericht werken: structureel € 25.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2024
- Pilot met burgerbudgetten per dorp: eenmalig € 35.000 in 2023

Levendige dorpen

Wat willen we bereiken ?

De sociale samenhang van onze dorpen moet worden versterkt, ook om negatieve effecten van de Coronaperiode zoveel mogelijk te beperken. Ieder dorp moet een gezellig dorpshuis hebben dat toegankelijk is en goed wordt onderhouden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Het Sociaal Cultureel Dorpshart in Made wordt deze collegeperiode met de afgesproken ambities opgeleverd. We doen dat in samenspraak met onze samenwerkingspartners en toekomstige gebruikers van de Bernarduskerk.

- We gaan in gesprek met de inwoners van Lage Zwaluwe om een visie op het Lage Zwaluwe van de toekomst te ontwikkelen. Samen denken we

na over locaties voor woningbouw, een goede ontsluiting van het dorp, een dorpshart, de kerk, sporthal De Rietgors, gemeenschapshuis Den Domp, de winput en de daar actieve vrijwilligers en andere maatschappelijke voorzieningen. Door hier samen met de inwoners aan te werken, ontstaan er kansen en draagvlak.

- Het vraagstuk van een leefbare samenleving speelt zeer zeker ook binnen Wagenberg. In overleg met de inwoners buigen we ons over behoud van het dorpshart, het opknappen van het Van Den Elsenplein, sporthal Driedorp, gemeenschapshuis Plexat en andere maatschappelijke voorzieningen.

- De voor onze dorpen belangrijke evenementen zoals carnaval, Sinterklaas, kermis, wielerkoersen en dorpsfeesten van (sport)verenigingen blijven we ondersteunen. Samen met de organisatoren gaan we kijken van welke regeldruk we afkunnen om evenementen makkelijker te organiseren. We behouden de bouwhal voor het bouwen van carnavalswagens.

Wat gaat het kosten ?
- Visie op Lage Zwaluwe: eenmalig € 60.000 in 2022
- Visie op Wagenberg: eenmalig € 50.000 in 2023

Programma 2 – Openbare ruimte

De openbare ruimte is het visitekaartje van onze prachtige blauwgroene gemeente. We willen deze schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden.

Dit programma is uitgewerkt in twee thema's:
- Natuur en groen
- Verkeer en inrichting openbare ruimte

Natuur en groen

Wat willen we bereiken ?

De staat van de natuur in Nederland verslechtert in hoog tempo. Rapport na rapport toont dat aan. In Drimmelen hebben we veel mooie natuur. Het maakt ons tot de blauwgroene gemeente, met de Biesbosch als kloppend hart.
Maar het moet beter en het moet meer. Wij willen meer aandacht voor biodiversiteit, streven naar dorpsbosjes in alle dorpen en willen dat onze kinderen de liefde voor de natuur van jongs af aan meekrijgen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- De woningbouwopgave is een unieke gelegenheid om tegelijkertijd de groenvoorzieningen in te richten. We bouwen natuurinclusief en behouden onze hoogwaardige natuur. Zodat onze inwoners in en rondom huis fijn kunnen leven.

- Bij het (opnieuw) inrichten van onze groenvoorzieningen zien we het planten van bomen als onderdeel van de klimaatadaptatie. Door extra bomen in de dorpskernen te planten beperken we de gevolgen van hittestress.

- Samen met onze inwoners gaan we de mogelijkheid van de aanleg van dorpsbosjes onderzoeken. Een plaats voor iedereen om in de vrije tijd dichtbij van de natuur te genieten.

- Om de natuur en het landschap te versterken gaan we de biodiversiteit vergroten. Daarvoor stellen we samen met partners als Kiemkracht en de Madese natuurvrienden een plan van aanpak op en brengen dat in uitvoering.

- We houden vast aan het slim ecologisch beheren van bermen. Waarbij we onze leercurve benutten en waarbij oog is voor de veiligheid van dit beheer.

- Met de agrarische sector gaan we veel meer de verbinding tussen agrariërs en natuur leggen. Goede voorbeelden genoeg!

- De Biesbosch is een natuurgebied dat open staat voor recreatie en ondernemerschap, maar zonder dat de unieke natuurwaarden van de Biesbosch onder druk komen te staan. Toerisme op de juiste plaats: we stimuleren recreanten om vooral aan de randen van de Biesbosch te ontspannen. Samen met Bedrijven Netwerk Drimmelen stellen we een plan op voor het gebied tussen het Gat van den Ham en Drimmelen met de aanleg van strandjes en beleefroutes. Iedereen die van de Biesbosch geniet, snapt dat ook daar geleidelijk stappen gezet moeten worden om te verduurzamen. We kijken samen met ondernemers en booteigenaren hoe we de verduurzaming kunnen stimuleren, maar houden daarbij vast aan de recente afspraken die daarover gemaakt zijn in de gemeenteraad. We handhaven streng op overlast en pakken de veroorzakers aan.

Wat gaat het kosten ?

- Natuurinclusief bouwen, meer bouwen en natuur: structureel tijdens woningbouw € 25.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2023
- Dorpsbosjes, een extra bos en extra bomen: eenmalig € 45.000 voor onderzoek in 2023
- Vergroten biodiversiteit: structureel € 40.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2023
- Extra formatie voor vergroten biodiversiteit: structureel € 14.000 (0,2 fte) op jaarbasis vanaf 1 januari 2023
- Continuering ecologisch bermbeheer: plukken Jacobskruiskruid: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 2023

Verkeer en inrichting openbare ruimte:

Wat willen we bereiken ?

Iedereen wil dat zijn kind veilig naar school toe kan lopen en dat je 's avonds zonder zorgen naar de sportvelden kunt fietsen. Dat je na een dag werken je auto in de buurt kwijt kunt en je makkelijk kunt gaan winkelen bij onze lokale ondernemers. Daarom moet er geïnvesteerd worden om onze stoepen, fietspaden en wegen veiliger te maken zodat iedereen met een gerust hart door de dorpen heen kan. Soms vraagt dat om simpele maatregelen als zorgen dat de stoeptegels recht liggen, maar ook grotere investeringen schuwen we niet. Alleen zo houden we onze dorpen (verkeers)veilig. Daarnaast zorgen we er voor dat het er netjes uit blijft zien en het groen dus goed onderhouden wordt. De blauwgroene gemeente blijft ons visitekaartje.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We willen Hooge Zwaluwe verkeersveilig maken. Met het grote aantal tractoren, vrachtwagens en sluipverkeer dat door het dorp racet, is het nu niet veilig. Daarom investeren we in een bypass van de Zoutendijk op de Horenhilsedijk voor tractoren en vrachtwagens (bestemmingsverkeer) zodat zij niet meer door het dorp hoeven. Vrachtwagens die niks in onze dorpen te zoeken hebben, gaan we steviger aanpakken. Dit doen we door proeven te starten met camera's aan het begin van het dorp die vrachtwagens die geen bestemmingsverkeer zijn, direct op de bon slingeren en door acties te houden samen met de politie waarbij we vrachtwagens in de ochtend- en avondspits actief weren en bekeuren.
De Bypass zal in eerste instantie alleen voor tractoren en vrachtwagens (bestemmingsverkeer) bedoeld zijn, daarom investeren we nog in 2022 in verlichtende maatregelen zoals het stimuleren van gebruik van de alternatieve route Ruilverkavelingsweg/Zanddijk en het aanpassen van de online routing van Google Maps. Ook worden de verkeersmaatregelen om hardrijders tegen te houden samen met de bewoners verder uitgewerkt, zodat er tot gedragen ingrepen kan worden gekomen. Tot slot maken we de weg vanaf de rotonde van Wagen-

berg tot en met de Zonzeelseweg fietsveilig. De natuurcompensatie van de Bypass voeren we in de gemeente Drimmelen uit. Na aanleg van de Bypass en het nemen van alle hierboven beschreven verkeersmaatregelen, vindt een nieuwe verkeersmeting plaats om te zien of er nog meer maatregelen nodig zijn om Hooge Zwaluwe verkeersveilig te maken.

- De optie van een volwaardige rondweg bij de Flierstraat om zo de haven in Lage Zwaluwe beter bereikbaar te maken, verbinden we aan de kansen die de Louisepolder aan bedrijvigheid biedt.

- We onderzoeken de mogelijkheden om ook de zuidkant van Lage Zwaluwe te ontlasten van zwaar- en sluipverkeer. Dit betrekken we bij de visie op Lage Zwaluwe.

- We leggen een rotonde ter hoogte van de Godfried Schalckenstraat-Haasdijk aan om zo de verkeersveiligheid op de doorgaande route in Made verder te verbeteren. Daarna zullen we de mogelijkheden voor de aanleg van een rotonde bij de kombocht in de Van Gilslaan/Zuideindsestraat onderzoeken.

- De geplande herinrichting van de Zeggelaan in Terheijden vraagt om een evenwichtige keuze in de aanleg van groen en parkeervakken.

- Het openbaar vervoer en de deeltaxi zorgen voor een optimale bereikbaarheid van onze dorpen en houden zo ook de leefbaarheid van de dorpen mede in stand.

- Wij kiezen voor meer 30km/u gebieden in de dorpen en gaan hier de komende periode concreet mee aan de slag.

- Het vrachtwagenverbod in de diverse kernen blijft en we gaan hier gericht op handhaven.

- We maken een speciaal budget vrij om knelpunten van inwoners en ondernemers snel op te lossen. Dit budget is specifiek bedoeld om hardrijders aan te pakken en onveilige/onoverzichtelijke punten op te lossen. We zetten daarbij ook een mobiele flitspaal in die inwoners kunnen ‘huren’.

- Na het aanleggen van een Rode loper/Goeiestoepkesroute in ieder dorp van Drimmelen, leggen we ook in ieder dorp ‘Sport- en Schoolroutes’ aan. Via deze routes kunnen kinderen op een veilige manier naar school en hun sportvereniging lopen en fietsen.

- Er moet een verlicht snelfietspad komen van Made naar Oosterhout. We verwerven de gronden die daarvoor noodzakelijk zijn. Met de provincie gaan we ook in gesprek over de aanleg van een snelfietspad via Wagenberg naar Breda. Zo kunnen scholieren, forenzen, toeristen en recreanten onze dorpen makkelijker bereiken.

- We starten met hulp van de provincie nog deze collegeperiode een proef om landbouwverkeer op de N285 toe te laten en zo de dorpen te ontlasten.

- We willen een onderzoek naar de verkeerssituatie bij de Batterij in Drimmelen, waar nu vooral vrachtverkeer voor verkeersonveilige situaties zorgt.

- De bestaande omranding van de zilverlindes in de Marktstraat in Made zorgen voor ongemak en verkeersonveilige situaties. We gaan op zoek naar een alternatief dat de zilverlindes beschermt, maar ook het in- en uitstappen makkelijker maakt.

- De hanging baskets zorgen voor kleurrijke bloemenlinten en vergroten de aantrekkelijkheid om in onze dorpen te wonen en te recreëren. Daarom zetten we de baskets de komende jaren voort.

Wat gaat het kosten ?

- Aanleg bypass Hooge Zwaluwe: investering van € 1.800.000 euro in 2024
- Aanleg verkeersrotonde Godfried Schalckenstraat-Haasdijk Made: investering van € 500.000 in 2024
- Optimale bereikbaarheid: PM
- Snelfietspad naar Oosterhout: PM
- Snelfietspad naar Breda: PM
- Aanleg veilige sport- en schoolroutes: investering van € 260.000 in 2023
- Algemeen budget voor verkeersreconstructies: investeringsbudget van € 100.000 per jaar
- Alternatieve omranding zilverlindes Marktstraat Made: investering van € 40.000 in 2023
- Continuering van de hanging baskets: € 25.000 structureel vanaf 2023
- Formatie voor aanspreekpunten openbare ruimte per dorp: structureel € 70.000 (1 fte) per 1 januari 2023
- Formatie voor klimaatadaptatieve verkeersmaatregelen: structureel € 35.000 (0,5 fte) per 1 januari 2023

Programma 3 – Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie

Dit programma is uitgewerkt in 3 thema's:

- Woningbouw
- Duurzaamheid
- Economie, recreatie en toerisme

Woningbouw

Wat willen we bereiken ?

We zien de noodzaak van heel veel nieuwe, duurzame woningen. Jong en oud komen niet aan een woning, de druk op de woningmarkt is enorm en de komende vier jaar zijn cruciaal daarin. We moeten de bouw van nieuwe woningen dus gaan versnellen. Dat doen we ook door actievere grondpolitiek te voeren. Maar bouwen is meer dan stenen stapelen.

De plannen in de dorpen en aan de randen van de dorpen moeten veel betaalbare woningen voor onze inwoners bevatten, in een groene omgeving, natuurinclusief en energieneutraal. Dat staat allemaal in het Programma Wonen. Alle andere voorzieningen (zoals scholen en sportaccommodaties) moeten dan ook klaar zijn voor meer inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We willen per jaar starten met de bouw van gemiddeld 200 woningen. De verdeling in segmenten vindt plaats volgens het recent vastgestelde programma Wonen. Hiervoor moet het ambtelijk apparaat op sterkte zijn om ook tegenvallende projecten in de tijd op te kunnen vangen. Aan het eind van de collegeperiode in 2026 moet Drimmelen 800 woningen rijker zijn, verdeeld over alle dorpen.

- Woningen bouwen is meer dan stenen stapelen. Het gaat om duurzaam, betaalbaar en energieneutraal bouwen. Voor de juiste doelgroepen en natuurinclusief. Met meer aandacht voor ontsluiting en verkeersafwikkeling. Bij

elk groot plan beschrijven we wat nodig is op het gebied van onderwijs, sport, verenigingen, speeltuinen en overige voorzieningen en handelen we daar ook naar.

- De locaties die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie zijn als kansrijke woningbouwlocaties benoemd. Die worden op hun waarde voor de lokale samenleving beoordeeld en vervolgens tot uitvoering gebracht. Voor Hooge Zwaluwe worden zo spoedig mogelijk ruime locaties gevonden om ook daar de benodigde woningen te kunnen bouwen.

- We ronden de implementatie van de Omgevingswet af. Met als leidende principes: één aanspreekpunt voor (ruimtelijke) initiatieven, meer samenhang in beleid, minder bureaucratie/minder regels en meer naar buiten.

- We durven het aan om locaties in dorpen te herstructureren. Samen met partners zoals Woonvizier zetten we dan in op een optimaal ruimtegebruik op bestaande percelen door verouderde woonblokken om te zetten in meer duurzame en toekomstbestendige woningen voor de doelgroepen starters en senioren.

- Een actiever grondbeleid helpt bij het versnellen van de woningbouwopgave. We benutten eerst de gronden die al in eigendom van de gemeente zijn (Stuivezandsestraat) maar verwerven daarnaast zelf gronden om zelf invloed te hebben op soorten woningen, duurzaamheid en natuurinclusiviteit.

- De kosten die de gemeente voor de woningbouwopgave maakt worden in beginsel volledig op de initiatiefnemers verhaald of in anterieure overeenkomsten gedekt. Verlieslatende projecten zullen via een vereveningsfonds worden afgedekt.

- Aan de Lage Weg in Terheijden zal een Eco-wijk worden gerealiseerd.

- Het unieke karakter van de Helkantsedijk verdient onze bescherming. We gaan in gesprek met de bewoners over de wens om de Helkantsedijk de status van beschermd dorpsgericht te geven.

- We zoeken een deel van de oplossing van de woningnood in het realiseren van tijdelijke woningen en tiny houses zodat we starters die anders onze dorpen verlaten, kunnen behouden.

- We voeren een opkoopbescherming in voor alle woningen onder de NHG-grens zodat deze woningen als eerste aangeboden moeten worden aan onze eigen inwoners voordat ze opgekocht worden door beleggers of uitzendbureaus.

- We voeren op alle bouwprojecten een binnen de wet passende systematiek in die inwoners uit onze dorpen voorrang geeft op de woningen.

- Drimmelen kenmerkt zich door een hoog aantal mensen dat de kost verdient in de bouw (waaronder veel ZZP'ers). Speciaal voor die doelgroep zetten we geclusterd woningen en (gemeenschappelijke) ruimtes weg waar geklust kan worden. Zo behouden we werkgelegenheid én starters/gezinnen voor de gemeente.

- De Regeling huisvesting aandachtsgroepen richt zich op arbeidsmigranten, statushouders, woonwagenbewoners, dak- en thuisloze mensen, studenten en andere spoedzoekers. We geven invulling aan die regeling, voldoen samen met Woonvizier aan de reguliere taakstelling van de provincie voor de huisvesting van statushouders en dragen bij aan een taakstelling voor de huisvesting van oorlogsvluchtelingen.

- We omarmen initiatieven die wonen en zorg combineren zoals woningen waar meerdere generaties zelfstandig onder één dak wonen (kangoeroewoningen) en betrekken hierbij actief de ouderenorganisaties om gebruik te maken van hun expertise.

- We gaan niet aan de slag met nieuwe CPO projecten omdat die vertragend werken in de nieuwe bouwopgave.

- We storten extra middelen in het fonds voor duurzaamheidsleningen en startersleningen. Zo maken we het voor onze inwoners makkelij-

ker om hun woning te verduurzamen of om als starter een 1e woning aan te kopen.

Wat gaat het kosten ?

- Woningbouw: structureel € 100.000 euro op jaarbasis voor extra formatie in de jaren 2023-2026
- Toekennen beschermde status Helkantsedijk: eenmalig € 25.000 in 2025

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken ?

We kiezen voor duurzaamheid, minder afval en nieuwe energie. We willen het zwerfafval in onze gemeente terugdringen en naar circulariteit toewerken. We willen duurzame energie, voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Maar ook voor de toekomst van de westerse democratie. We moeten vol aan de bak om onze energievoorziening snel te verduurzaam en Drimmelen moet daarin zijn deel doen en voorop blijven lopen. Dat vraagt in bepaalde dossiers om stevige keuzes.
De uitvoering van de Transitie Visie Warmte en het werken aan aardgasvrije wijken vergt veel mensen en middelen.
Drimmelen staat voor grote opgaven op het gebied van duurzaamheid. De vraag is echter niet of deze transitie technisch gaat lukken, maar of deze transitie ook sociaal lukt. Zonder mensen uit het oog te verliezen die het ook moeten kunnen betalen. Het kan niet zo zijn dat sociale minima en middeninkomens met alle regelingen buiten de boot vallen. De energietransitie moet voor iedereéén haalbaar en betaalbaar zijn.

Ook veel direct zichtbare dingen, zoals het proactief opzetten van een laadpalenstructuur voor fiets en auto en de toepassing van LED-veldverlichting, vragen nu om beslissingen en de daarbij behorende randvoorwaarden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Drimmelen verduurzaamt op 5 thema's: energietransitie, duurzaam ondernemen en circulariteit, klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit en duurzame mobiliteit. Dit zijn onze duurzame 'Big five' uit ons Programma Duurzaamheid. In de nieuwe bestuursperiode gaan we verder met het uitvoeren van dit programma.

- We hebben in Drimmelen heldere kaders afgesproken in de Regionale Energiestrategie over op welke duurzame bronnen wij in gaan zetten. We houden daaraan vast. Dat betekent geen uitbreiding van de initiatieven die al lopen als het gaat om zon of wind op land. Met onze regiopartners trekken we gezamenlijk op om de bestaande transportschaarste op het elektriciteitsnet zo snel mogelijk weg te werken. Intussen werken we met dezelfde regiopartners aan de RES 2.0.

- De ambitie om Terheijden het eerste energieneutrale dorp van Nederland te maken, blijft staan en kan op onze steun rekenen. Het lokale draagvlak dat het TEC heeft gecreëerd is een voorbeeld voor andere dorpen en initiatieven.

- Er wordt een passende oplossing gevonden voor het zonneveldendossier binnen de kaders die de uitspraak van de Raad van State ons gegeven heeft.

- We zetten het ondernemersloket dat ondernemers helpt te verduurzamen voort.

- We maken het mogelijk om ook monumenten en woningen binnen beschermde dorpslinten kwaliteitsrijk te verduurzamen.

- We bieden blijvende ondersteuning aan het Traais Energiecollectief, de Stichting Energietransitie Drimmelen, Opgewekt Drimmelen en de werkgroepen Energieneutrale dorpen.

- De raad heeft de Transitie Visie Warmte vastgesteld en deze bestuursperiode zetten we dan ook in op het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving. Hiervoor zal een uitvoeringsprogramma worden opgesteld, dat beschrijft hoe en wanneer we – samen met onze inwoners en bedrijven – uiteindelijk van het aardgas afgaan. We gaan daarbij dorpsgericht te werk. De uitvoering van de Transitie Visie Warmte is niet mogelijk zonder extra middelen en mensen, bovenop de bestaande begroting en formatie. De middelen die we van het Rijk ontvangen zetten we daarvoor in.

- Ook woningcorporaties staan voor de opgave om hun portefeuille aan huurwoningen snel te verduurzamen. We zijn en blijven in gesprek met Woonvizier over tempo en prioritering.

- De verduurzaming van het gemeentehuis wordt afgerond. De opgedane ervaringen gebruiken we om een ambitie op te stellen voor het toewerken naar CO_2-arm en aardgasvrij van ál het gemeentelijk vastgoed. Zodat we klaar zijn om middelen van het Rijk effectief in te zetten.

- Bewustwording en ondersteuning: we breiden het aantal energieambassadeurs uit, behouden het Energieloket en intensiveren de collectieve acties voor onze inwoners op het gebied van besparen, isoleren en zon op dak. We bezien hoe we ook ondernemers meer mee kunnen krijgen in de verduurzamingsopgave. Verduurzaming bedrijventerreinen is hierin een mooi onderwerp.

- De windmolens langs de A16 gaan voor opbrengsten zorgen. Die opbrengsten wenden we aan voor het verduurzamen van alle wijken in onze gemeente. Dat doen we met een revolverend fonds.

- De rijksmiddelen voor de uitvoering van de energietransitie oormerken we voor de uitvoering van alle plannen, rekening houdend met capaciteit die al beschikbaar is. Dit geeft de mogelijkheid om het Energieteam op sterkte te brengen en de uitvoering van de energietransitie financieel af te dekken. We zien hierbij kansen voor een koppeling met andere onderwerpen, zoals de duurzame bouwopgave en dorpsgericht werken.

- In het glastuinbouwgebied Plukmade ontbreekt nog een duurzame energievoorziening. We stellen daar samen met de ondernemers een visie voor op en we verbinden en concretiseren de lopende initiatieven rondom het Amernet.

- Als gemeente hebben we een stimulerende rol in het verduurzamen van mobiliteit. We moedigen het (elektrisch) fietsen, het elektrificeren van wagenparken en het experimenteren met deelauto's aan. We faciliteren dat door het proactief uitrollen van een laadpalenstructuur.

- Klimaatadaptatie vraagt om een betere bewustwording en maatregelen om de gevolgen te beperken. We enthousiasmeren dit met praktische acties zoals tegel eruit/plant erin en het beschikbaar stellen van regentonnen. Minder verharding en meer groen is het uitgangspunt. Bouwplannen vragen om een klimaatbestendige inrichting.

- De nieuwe subsidieregeling Groene Daken is een succes. Daarom verlengen we de regeling voor de hele coalitieperiode. Met als doel om de inwoners die dat écht nodig hebben gericht te steunen. Met Woonvizier werken we een arrangement uit, zodat ook huurders mee kunnen doen.

- De afvalstroom moet verminderd worden en nóg beter worden gescheiden. We werken verder aan bewustwording, stimuleren hergebruik, verminderen afval, stimuleren scheidingsgedrag, hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor de inzameling van luiers en beperken zwerfafval door gerichte campagnes. We trekken samen op met onze ZAPpers en ondernemers. We stimuleren de opkomst van repair cafés en tweedehands winkels en bezien of er op de milieustraat een kringloop nodig en mogelijk is. Uitgangspunt blijft: de vervuiler betaalt.

Wat gaat het kosten ?

- Voortzetten ondernemersloket voor verduurzaming: structureel € 10.000 vanaf 2023 met dekking uit de rijksgelden
- Intensivering collectieve energiebesparende acties inwoners: structureel € 50.000 op jaarbasis vanaf 2023 met dekking uit de rijksgelden
- Uitvoering Transitievisie Warmte: PM
- Opstellen ambitieplan verduurzaming gemeentelijk vastgoed: eenmalig € 25.000 in 2024
- Opstellen visie energietransitie glastuinbouwgebied Plukmade: eenmalig € 25.000 in 2025
- Infrastructuur laadpalen: jaarlijkse investering van € 50.000 vanaf 2024
- Vergroten bewustzijn noodzaak klimaatadaptatie: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 2023
- Subsidieregeling Groene Daken: structureel € 50.000 op jaarbasis vanaf 2023
- Afvalvermindering en -scheiding: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 2023 met dekking uit de afvalstoffenheffing

Economie, recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken ?

Een bloeiende en sterk lokaal verbonden economie is belangrijk voor het levendig en bruisend houden van onze dorpen. Zodat je er kunt winkelen, van evenementen kunt genieten, uit eten kunt gaan, kan werken en recreëren. Lokale ondernemers moeten kunnen blijven ondernemen, kunnen groeien, zich ontwikkelen, en daarom willen we ze faciliteren in het ontplooien van nieuwe initiatieven. Op die manier zorgen we voor werkgelegenheid, een gezonde toeristisch-economische sector, en vitaliteit van onze dorpen ook richting de toekomst.

Drimmelen moet zich verder ontwikkelen als recreatiegemeente. Met als aantrekkelijke pijlers de Biesbosch, de Zuiderwaterlinie en ons vitale platteland. De Biesbosch is en blijft onze troef als het gaat om natuur en recreatie. Een goede balans daartussen is belangrijk. Dat vraagt om goede samenwerking tussen alle betrokken partijen en heldere keuzes. Er moet een betere spreiding komen van toeristen en recreanten over onze gemeente. De randen van de Biesbosch moeten daar op worden ingericht en de recreatieve ontwikkeling van het Gat van den Ham moet worden gestimuleerd.
Overnachtingen en bestedingen moeten verder zijn toegenomen. De havens van Lage Zwaluwe, Terheijden en Drimmelen en het vitaal platteland vormen het zwaartepunt van onze recreatieve

structuur. De gemeente werkt intensief samen met ondernemers en organisaties op het gebied van recreatie en toerisme. Er is een stichting opgericht voor marketing en promotie en er is een nieuw informatiecentrum gerealiseerd in Drimmelen. Er wordt geïnvesteerd in recreatieve verbindingen over land en water.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We nemen een extra fulltime bedrijfscontactpersoon aan die het aanspreekpunt, motivator en sparringspartner vanuit de gemeente is, ook voor de agrarische sector. Deze persoon zet in op samenwerking met alle ondernemers en is zo één duidelijk ondernemersloket waar ondernemers snel terecht kunnen met vragen en plannen. Ook willen we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om deze persoon samen met de ondernemers ‘aan te nemen’.

- We zetten samen met ondernemers een ondernemersfonds op zodat er gezamenlijke investeringen gedaan kunnen worden om onze dorpen fijn en levendig te houden.

- We maken meer ruimte voor groeiende en nieuwe bedrijven door bedrijventerreinen deze collegeperiode uit te breiden bij de Brieltjenspolder en Thijssenweg. We zien nieuwe kansen bij de Louisepolder. Er wordt geen bedrijventerrein bij station Lage Zwaluwe ontwikkeld aan de kant van de Binnen Moerdijk. Recreatieve bedrijvigheid aan de kant van de Binnen Moerdijk is wel voorstelbaar.

- Lokaal kopen is het uitgangspunt. Zowel voor de gemeente bij het geven van opdrachten aan bedrijven als bij inwoners die boodschappen gaan doen. Ideeën die dit kunnen ondersteunen, zoals het lokaal organiseren van boerenmarkten, omarmen we.

- We stimuleren een duurzame agrarische sector met ontwikkelingsmogelijkheden, waaronder ook de veehouderij binnen de landelijke en lokale kaders, en belasten de reguliere agrarische sector met zo min mogelijk regeldruk.

- We geven boeren de ruimte hun grond voor meerdere doeleinden te gebruiken, zoals voor toerisme, agrarisch natuurbeheer, en recreatieve invullingen.

- Grote terugkerende evenementen zoals Powerweekend, Top100 en Waailand Feestival zijn dermate belangrijk voor het regionale, nationale en internationale gezicht van Drimmelen dat we deze evenementen meerjarig vergunnen zodat zij niet ieder jaar met de rompslomp van de gemeente te maken krijgen.

- Door ondernemers de ruimte te geven, te zorgen voor minder regels, en meer te gunnen via lokaal aanbesteden, stimuleert de gemeente levendige dorpen, een gezonde lokale economie en meer banen. Zo maken we het in het terrasseizoen makkelijker om terrassen weg te zetten, mits de bereikbaarheid en veiligheid niet in het geding komt en er goed overleg met de omgeving is geweest. Met gebruik van gezond verstand kijken we naar hoe iets wél kan waarbij de gemeente flexibel meedenkt.

- De nota’s Economie en Vrijetijdseconomie horen bij elkaar. Het is belangrijk dat die samenhang samen komt in 1 uitvoeringsprogramma.

- Ondernemers die hun brood verdienen in of rondom de Biesbosch, kunnen meedenken en praten over wat er met de Biesbosch moet

gebeuren. De Biesbosch moet toegankelijk blijven voor boten. Verduurzamen doen we in goed overleg met de ondernemers. Het rondje varen door de Biesbosch binnendoor moet behouden blijven voor de watersporter en de ondernemers.

- Nadat het waterschap de dijk heeft verstevigd voltooien we de aansluiting van het Beverpad op Lage Zwaluwe. We onderzoeken een alternatieve aansluitingsroute als die versteviging te lang gaat duren.

- We laten voor de zomer van 2023 een voetgangerspontje van Drimmelen Dorp naar de Biesbosch varen. Dat pontje wordt bemenst door onze eigen inwoners. Daarnaast ontwikkelen we deze collegeperiode een driehoeksveerverbinding in de Biesbosch, tussen Drimmelen, Altena en Geertruidenberg.

- We ontwikkelen een (groene) kop van de haven in Lage Zwaluwe en plaatsen in zowel Lage Zwaluwe als Drimmelen Dorp een mooi uitkijkpunt zodat je vanuit daar vogels kunt spotten en de Biesbosch kunt bekijken als recreatieve attractie.

- Drimmelen heeft naast de Biesbosch ook zes geweldige cultuurrijke en gastvrije Brabantse dorpen te bieden. Daarom wordt ook volop ingezet op het ondersteunen en verder ontwikkelen van initiatieven die de geschiedenis en natuurparels van onze dorpen in het zonnetje zetten, zoals de Zuiderwaterlinie, monumentale gebouwen en natuurgebieden zoals de Zonzeelse Polder, Gat van den Ham en de Terheijdense Binnenpolder.

- De samenwerking met het recreatieve veld zoals het ondernemersplatform Recreatief Drimmelen wordt voortgezet en waar mogelijk uitgebouwd.

- De toeristenbelasting wordt ingezet voor toerisme. Deze belasting kan verhoogd worden als daarvoor draagvlak is bij ondernemers en de toeristenbelasting terechtkomt bij het ontwikkelen en ondersteunen van initiatieven die gedragen worden door de ondernemers en dus bijdragen aan het op de kaart zetten van Drimmelen.

- We maken de plannen rond de ingang van de Kleine Schans af op een ambitieus niveau.

- We behouden het open karakter en de cultuurhistorische waarde van de haven van Terheijden en zetten ons daar bij het Waterschap voor in.

Wat gaat het kosten ?

- Formatie bedrijfscontactfunctionaris (1 fte): € 75.000 op jaarbasis vanaf 1 augustus 2022
- Ondernemersfonds voor aantrekkelijke dorpen: structureel € 25.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2024
- Planvorming gebied tussen Drimmelen en Gat van den Ham: eenmalig € 50.000 in 2023
- Uitkijkpunten Lage Zwaluwe en Drimmelen dorp: investering van € 40.000 in 2025
- Onderzoek driehoeksveerverbinding: eenmalig € 20.000 in 2023
- Ambitieus niveau de Kleine Schans afronden: investering van € 75.000 in 2022

Programma 4 - Sociaal Domein

Dit programma is uitgewerkt in 3 thema's:
- Onderwijs, jeugd en gezondheid
- Participatie en schuldenproblematiek
- Sociale structuur, sport en zorg

Onderwijs, jeugd en gezondheid

Wat willen we bereiken ?

We willen kwalitatief goed onderwijs in goed geventileerde scholen met groene schoolpleinen. Wij staan voor gelijke kansen en willen samen met het onderwijs kijken hoe we dat optimaal kunnen invullen. Onze jeugd verdient meer aandacht en mag meer meedoen; aan de voorkant voor iedereen door meer activiteiten te organiseren met onze jongerenwerkers en buurtsportcoaches. Als het even niet zo goed gaat door te investeren in de samenwerking tussen o.a. onderwijs, huisartsen en jeugdzorg in alle dorpen. Zo thuis mogelijk en niet alles medisch maken.
Gezondheid is een belangrijk onderwerp in en buiten het sociaal domein. In Drimmelen stimuleren we dit.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We stellen met het onderwijs (PO en VO) een plan op om te komen tot Frisse Scholen. De gemeente investeert mee om het onderwijs hierin mee te krijgen.

- We willen het Dongemond College (VO) tot 2040 voor onze gemeente behouden en onderzoeken wat daarvoor nodig is. Daarmee bieden we zekerheid voor de toekomst. Ook maken we werk van en faciliteren we de samenwerking en verbinding op inhoudelijk niveau tussen het Dongemond College (VO) en de basisscholen (PO). Daarmee creëren we een betere aansluiting van PO naar VO voor onze kinderen.

- We zetten met het onderwijs in op het vergroenen van schoolpleinen en wakkeren hiervoor de liefde voor natuur aan bij onze kinderen. We stellen hiervoor budget beschikbaar.

- We bouwen een energieneutrale Stuifhoek en passen de budgetten hierop aan. Ook de stijgende bouwkosten betrekken we hierin.

- We blijven de vorming en ontwikkeling van Integrale Kind Centra ondersteunen en kijken met het onderwijs hoe we cultuur, muziek en sport daaraan kunnen toevoegen. Een incidentele financiële impuls hiervoor is denkbaar.

- Natuur, duurzaamheid en milieu zijn dusdanig belangrijk dat we het onderwijs een pakket aanbieden, zodat alle kinderen hiermee kennis

kunnen maken. We doen dit bij voorkeur met lokale (groen)partners.

- We continueren en versterken cultuureducatie, waarbij cultuur en historie van onze dorpen en de regio een belangrijk thema is.

- Alle kinderen verdienen gelijke kansen en daar zetten we samen met het onderwijs altijd op in, zodat alle jongeren minimaal een startkwalificatie behalen.

- Taalstimulering blijft een belangrijke plaats innemen in gemeentelijke beleid.
  - Jong: consultatiebureaus, Boekstart, Voorleesexpress, VVE, bibliotheek
  - Oud(er): bibliotheek, (digi)taalhuis, bestrijden laaggeletterdheid.

- We hebben zorgen om onze jeugdzorg. De kosten blijven oplopen. We willen dat de taskforce sneller tot concrete besparingen komt in de uitvoering van de jeugdzorg.

- We willen dat er in ieder dorp een stevig netwerk is van professionals die om een kind/gezin heen kunnen gaan staan als dat nodig is. Hierin zit ook een grotere rol voor de huisarts en verenigingen.

- De problemen van de kinderen hebben vaak te maken met schuldenproblematiek, gezondheidsproblemen of relationele problemen van de ouders. Door niet alleen naar het kind te kijken maar naar het gehele gezin kunnen de kinderen beter geholpen worden. Eén gezin één loket. Het voorkomen van hulp door vroegtijdige signalering is erg belangrijk. Zo voorkomen we dat we zwaardere hulp moeten bieden.

- Het uitbreiden van het jeugd- en jongerenwerk en het organiseren van extra activiteiten voor deze doelgroepen zijn nodig om de jeugdzorgkosten terug te dringen. Dit dekken we financieel uit de resterende jeugdzorgmiddelen van het Rijk. Nog slechts 75% daarvan is opgenomen in onze begroting.

- Die resterende jeugdzorgmiddelen gebruiken we ook om de samenwerking tussen het onderwijs en het CJG te versterken. Dat doen we door een soort "*Jeugdcoaches op School*" te introduceren, zoals nu de medewerkers van het CJG dat doen.

- De inzet van praktijkondersteuners Jeugd in huisartsenpraktijken zorgt voor een snelle deskundige attentie voor jeugdproblematiek. Daarom maken we die inzet structureel.

- We actualiseren ons Jeugd- en jongerenbeleid en houden daarbij rekening met de gevolgen van Corona op de (mentale) gesteldheid van onze jeugd en jongeren. In het nieuwe beleid bedden we de aanbevelingen van de Rekenkamer in.

- Problemen bij kinderen en gezinnen proberen we zo vroeg mogelijk te signaleren. Sociale wijkteams, huisartsen, scholen en sportclubs hebben hierin een belangrijke rol. Met hen gaan we in gesprek om te zorgen dat deze aanpak zo effectief mogelijk wordt.

- Buurtsportcoaches gaan een breder aanbod van sporten aanbieden, en meer investeren in andere sporten en relaties bij verenigingen, zodat alle verenigingen aan bod komen en er meer teamgevoel ontstaat tussen de verenigingen onderling. We financieren dat bredere aanbod uit de impulsgelden. Ook moet de drempel voor niet-leden om kennis te maken met een vereniging daardoor lager worden.

- Het samen met welzijnsorganisaties stimuleren van sporten en bewegen en het zorgen voor ondersteuning bij de wandelchallenge, wandelvierdaagsen, gymnastiek op scholen en de inzet van buurtsportcoaches.

- Jongerenparticipatie maakt blijvend onderdeel uit van de relatie gemeente-jeugd. We maken wel duidelijke afspraken aan de voorkant over verwachtingen en mogelijkheden. We betrekken de jeugd nog meer bij de gemeente. Daarvoor kunnen we diverse zaken inzetten, zoals we nu bijvoorbeeld al doen met Democracity en de Jongerengemeenteraadsdag. Ook nieuwe ideeën vanuit stakeholders over de verbinding met natuur kan daarin een plaats krijgen en dit soort initiatieven omarmen we.

- De stem van de jeugd moet gehoord worden. Dan doen we via een jeugdadviesraad met echte invloed op het gemeentelijke beleid.

- Maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord die zonder betutteling bij kunnen dragen aan een schonere lucht worden bezien in de herijking van ons gezondheidsbeleid.

Wat gaat het kosten ?

- Frisse scholen: investering van gemiddeld € 50.000 per school bij 10 scholen maakt € 500.000. Verdeeld over 4 jaar is dat € 125.000 per jaar
- Jeugdcoaches op school: structureel € 109.000 op jaarbasis vanaf 2024 met dekking uit resterende 25% van toegezegde rijksmiddelen jeugdzorg
- Structurele versteviging CJG voor wachtlijstproblematiek: structureel € 50.000 op jaarbasis vanaf 2024 met dekking uit resterende 25% van toegezegde rijksmiddelen jeugdzorg
- Vergroenen van schoolpleinen: eenmalig € 5.000 in 2023 en eenmalig € 5.000 in 2024
- Energieneutrale basisschool De Stuifhoek: PM
- Schoolpakketten natuur, duurzaamheid en milieu: structureel € 5.000 op jaarbasis vanaf 2024

Participatie en schuldenproblematiek

Wat willen we bereiken ?

Iedereen heeft recht op een sociaal minimum. Het Rijk is daar in de basis aan zet. Lokaal kunnen wij echter ook hier het verschil maken en veel van het (landelijk) verloren vertrouwen terugwinnen. De nieuwe vormen van armoede, zoals energiearmoede, pakken we aan en lossen we op. Ook door de verbinding tussen domeinen te leggen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We willen dat iedere inwoner van Drimmelen voelt dat hij of zij er écht toe doet. Iedereen moet mee kunnen doen.

- Zelfredzaamheid en het zoveel mogelijk mensen in hun kracht laten is het belangrijkste uitgangspunt van ons sociaal beleid.

- Wie zorgt écht nodig heeft, krijgt altijd zorg. De beoordeling van persoonlijke situaties blijft daarom mensenwerk, geen systeemwerk.

- We bieden maatwerk en treden op tegen misbruik daarvan.

- We blijven mensen uitdagen zoveel mogelijk mee te doen in de samenleving, daarom breiden we de tegenprestatie naar vermogen verder uit.

- Bij schuldhulpverlening hebben we specifiek aandacht voor de mentale gezondheid van onze inwoners.

- Bij problematische schulden zorgen we voor ademruimte, zodat de problemen met een schuldhulpverlener op een rij gezet kunnen worden. Zo voorkomen we verdere escalatie.

- Om mensen écht te versterken en ademruimte te bieden, overwegen we om een participatiebudget aan inwoners met een uitkering of laag inkomen te verstrekken. We richten eerst een pilot in waarin we gaan meten wat het versterkend effect van deze maatwerkvoorziening precies is. Op basis van de uitkomsten van de pilot zullen we besluiten of we met deze voorziening doorgaan.

- De gemeente heeft de taak en de plicht om inwoners, die dat echt niet zelf kunnen, te ondersteunen. Een sociaal minimum, goede WMO-voorzieningen, een humane behandeling en hulp naar nieuwe kansen zijn daarbij uitgangspunten. De verandering naar integraal werken in het sociaal domein, zetten we daarom door. Hiermee krijgen we de vraag achter de vraag nog beter helder, missen we geen zaken en vinden we sneller de juiste oplossing.

Wat gaat het kosten ?

- Pilot met maatwerkvoorziening participatie voor inkomensgerechtigden en lagere inkomens: eenmalig € 25.000 in 2023

Sociale structuur, sport en zorg

Wat willen we bereiken ?

De zorgvraag neemt toe. Op alle zorgterreinen, van jong tot oud en van rijk tot arm. Nu is hét moment om te investeren in onze sociale structuur, het voorliggend veld. Meer en hogere subsidies voor onze verenigingen, stimuleringsregelingen op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid, bewegen en sport, vernieuwde afspraken met onze welzijnsinstellingen. De dorpshuizen vervullen een cruciale functie in onze dorpen.
Op deze manier houden we de zorg in de toekomst goed en betaalbaar. Sporten is gezond en zorgt voor sociale samenhang.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- We trekken structureel geld uit om het voorliggend veld te verstevigen. Dit gaat in ieder geval naar:
  - Hogere subsidies voor (de jeugdleden van) onze verenigingen. We bekijken of we dit kunnen verbinden aan de bijdrage die zij leveren aan de maatschappelijke opgave van de gemeente. Voorbeelden: rookvrije generatie en anti-discriminatie.
  - Het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen en jongeren blijft een belangrijke plaats innemen in het gemeentelijke beleid. Met als doel gezondheidsverslechtering te voorkomen.
  - Het armoedebeleid: preventie, vroegsignalering, maatwerk en minimaregelingen die zorgen dat je mee kunt doen vormen de basis. Bijdrage aan Leergeld en gratis sporten en bibliotheek staan niet ter discussie, zodat kinderen nooit de dupe worden van armoede.
  - Diverse punten genoemd onder de andere thema's in dit programma.

- Inclusiviteit en toegankelijkheid gelden voor iedereen en voor alle doelgroepen. We doen bij al het gemeentelijk beleid een toets of er wordt voldaan aan het wegnemen van fysieke of mentale drempels.

- Veel verenigingen hebben in de coronatijd hun ledenaantal zien dalen doordat leden hebben opgezegd en (nog) niet zijn teruggekeerd. Samen met verenigingen maken we een plan om weer meer mensen bijvoorbeeld te laten sporten of muziek te maken.

- Sporten is gezond en zorgt voor sociale samenhang. We geven sport een eenmalige impuls voor talentontwikkeling en de wielerzomer.

- We onderzoeken het verplaatsen van een BMX-vereniging in relatie tot woningbouw op eigen grond.

- Sporthallen, sport- en gymzalen vormen een interessante infrastructuur. Samen met de exploitanten en sportverenigingen gaan we na of we deze accommodaties breder kunnen inzetten.

- We blijven mantelzorgers ondersteunen in hun belangrijke bijdrage aan de zorg voor hun naasten.

- De mantelzorgwaardering is belangrijk, preventief en meer dan een beloning. We gaan terug naar het oude niveau van € 200 incl. de mantelzorgverklaring voor eventuele extra ondersteuning.

Wat gaat het kosten ?

- Inclusie, iedereen moet mee kunnen doen: eenmalig € 50.000 in 2023
- Verhoging subsidies verenigingen: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 2024
- Bestrijding eenzaamheid onder jong en oud: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 2024
- Sportimpuls en de wielerzomer: eenmalig € 50.000 in 2022
- Onderzoek verplaatsen BMX-vereniging: eenmalig € 10.000 in 2023
- Verhoging mantelzorgwaardering naar € 200: structureel € 60.000 op jaarbasis vanaf 2024

Bedrijfsvoering en Financiën

Wat willen we bereiken ?

Personeel en organisatie

Een organisatie die toekomstfit is, met nieuw elan werkt aan wettelijke taken en maatschappelijke opgaven. Waarbij we meer behoefte aan generalisten dan aan specialisten hebben. Dit vermindert niet alleen de kwetsbaarheid van de organisatie, maar zorgt er ook voor dat het werk voor de mensen gevarieerder en leuker wordt. Natuurlijk kunnen we niet zonder vakinhoudelijke kennis van de materie, maar competenties zijn net zo belangrijk. Als voorbeelden van die competenties: goed kunnen luisteren naar je klant, oplossingsgericht kunnen (mee)denken en samenwerken.
We vinden het belangrijk dat we bestuurlijk en ambtelijk weerbaar zijn, zodat we de ondermijnende effecten van georganiseerde criminaliteit kunnen weerstaan.

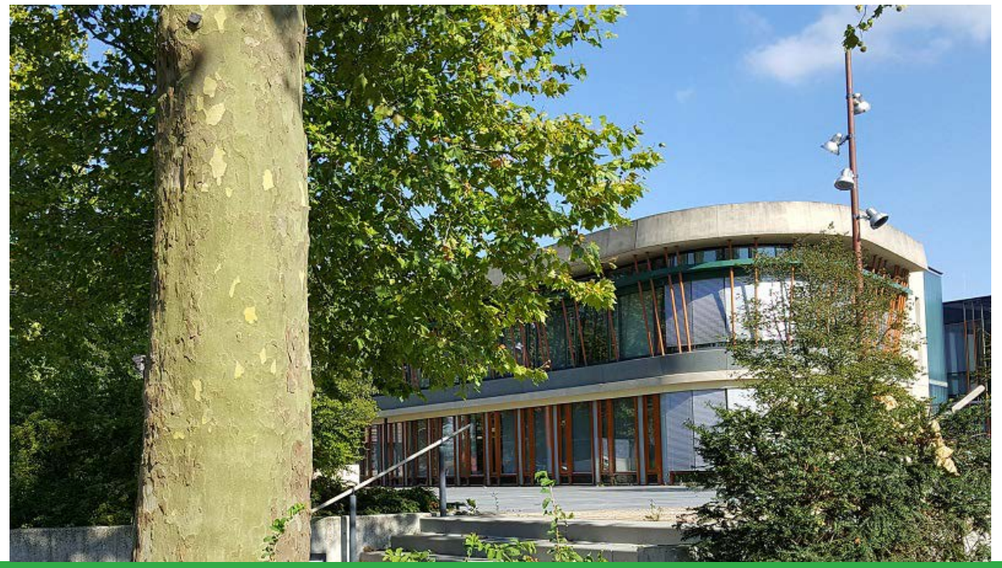
Informatiebeveiliging

Gemeenten beschikken over veel data. Vaak in de vorm van bijzondere persoonsgegevens van onze inwoners en medewerkers. Het is van belang dat die gegevens goed worden beschermd.
Binnen deze bestuursperiode voldoet Drimmelen aan de basis-beveiligingsniveaus die de Baseline Informatiebeveiliging Overheid[1] aan gemeentelijke systemen stelt. En komt Drimmelen de afspraken uit de VNG-resolutie digitale veiligheid na[2]. In het bijzonder: de gemeente heeft een plan om digitale incidenten te bestrijden, oefent periodiek met cyberincidenten en agendeert periodiek het onderwerp in het college van B&W.

Financiële positie

De coalitie hecht waarde aan continuering van de bestaande solide financiële positie van de gemeente. Beleid moet uitvoerbaar maar ook betaalbaar zijn en blijven. Ons uitgangspunt is dat de provincie de bestaande, lichtste vorm van het repressieve toezicht continueert.

1 Baseline informatiebeveiliging Overheid Informatieveiligheid - Digitale Overheid
2 resolutie-digitale-veiligheid-versie-3-december-2020.pdf (vng.nl)

Wat gaan we daar voor doen ?

Personeel en organisatie

De coalitie vindt vijf speerpunten van belang voor de nieuwe bestuursperiode

- strategische personeelsplanning
- binnen halen en opleiden van (meer generalistisch) jong talent
- aantrekkelijk werkgeverschap
- opleiden en ontwikkelen van medewerkers
- versterken van het leiderschap en sturing

Het doel van strategische personeelsplanning is om inzicht te krijgen in de vraag welk personeel de organisatie op korte en langere termijn nodig heeft, rekening houdend met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de maatschappelijke opgaven waar gemeenten voor staan. Hierbij gaat het niet alleen om kwantiteit maar ook om kwaliteit.

Het bieden van stageplaatsen en vooral het realiseren van traineeplaatsen kan een goede mogelijkheid zijn om jong talent in huis te halen en voor een tijd aan de gemeente te binden.
We kunnen medewerkers (deels) zelf opleiden en begeleiden in wat specifiek is voor onze gemeente. Door ze in algemene dienst aan te stellen, kunnen we het perspectief bieden dat ze op diverse afdelingen kunnen gaan werken en in de toekomst diverse functies kunnen gaan uitoefenen.

Dit raakt ook de aantrekkelijke werkgever die we willen zijn. Iets wat zeker niet alleen met salarisschalen te maken heeft, maar ook met loopbaankansen, opleidingsmogelijkheden, de mogelijkheid om flexibel te werken, vrije tijd, etc. Een goede arbeidsmarktcommunicatie is hierbij essentieel om potentieel jong talent te inspireren en te prikkelen. Het is belangrijk dat we als gemeente een aantrekkelijke positie krijgen op de krappe arbeidsmarkt.

Daarnaast zullen we moeten blijven investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers. Een strategisch opleidingsplan moet de basis gaan vormen voor alle opleidingen. Een plan gericht op het ontwikkelen van kennis en competenties van onze medewerkers. Dit is belangrijk voor medewerkers die nieuw in dienst komen en voor het zittende personeel. Zo zal aandacht worden besteed aan een opleiding projectmatig werken.

Leidinggevenden vormen een cruciale schakel bij het begeleiden van bovengenoemde items. Er zal dan ook worden gewerkt aan teamontwikkeling van het managementteam en verdere ontwikkeling van het leiderschap bij leidinggevenden.

Ook het sturen op team- en individuele output is een belangrijke factor, mede in het kader van *“Het nieuwe werken”*.

Informatiebeveiliging

We gaan het informatiebeveiligingsplan uitvoeren. En zullen dit plan jaarlijks actualiseren. Hierbij letten we op de dreigingsbeelden die de Informatiebeveiligingsdienst (onderdeel VNG) en de Cyber Security Raad afgeven.
In de resolute digitale veiligheid is afgesproken dat gemeenten voldoende budget vrij maken voor blijvende weerbaarheid tegen digitale dreigingen. In dat kader investeren we jaarlijks in een bewustwordingsprogramma en E-Learning. Met het nieuwe Information Security Management System (ISMS) meten we de professionaliteit van onze informatiebeveiliging. We voeren ieder jaar een scan uit om te weten of we op een integere manier

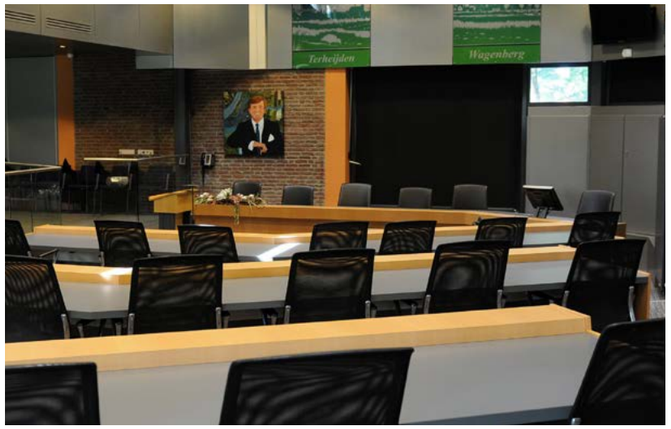
omgaan met privacygevoelige informatie.

Financiële positie

Begrotingen en rekeningresultaten zijn structureel sluitend en de jaarlijkse exploitaties zijn dekkend. De OZB stijgt maximaal mee met de inflatie. Om initiatieven vanuit het veld te ondersteunen onderzoeken we samen met het toeristisch-recreatieve veld de mogelijkheid om de toeristenbelasting te verhogen.
De kengetallen die samen een beeld van de financiële gezondheid van onze gemeente vormen voldoen minimaal aan de normen die in onze Financiële Verordening staan. Het weerstandsvermogen is toereikend om de risico's af te dekken.

Wat gaat het kosten ?

- De grote maatschappelijke en lokale opgaven vragen om een ambtelijke bezetting die bij het belang van die opgaven past. Daarvoor gaan we
  - generalistisch jong talent aantrekken en begeleiden: eenmalig € 300.000 in 2023 en eenmalig € 300.000 in 2025
  - pensioengerechtigde collega's vervangen: € 100.000 per jaar in de periode 2023 – 2026 met dekking uit een reserve die uit de bestemming van het rekeningresultaat 2021 gevormd gaat worden
  - Een nieuw functiehuis en salarishuis inrichten: eenmalig € 60.000 in 2023 met dekking uit een reserve die uit de bestemming van het rekeningresultaat 2021 gevormd gaat worden
  - Een budget voor een meer toekomstige bezetting: € 400.000 (€ 100.000 in de jaren 2023, 2024, 2025 en 2026) met dekking uit een reserve die uit de bestemming van het rekeningresultaat 2021 gevormd gaat worden
- Opleidingsbudget personeel:
  - Specifiek: incidenteel € 180.000 voor scholingen op het gebied van Informatisering en Automatisering, Financiën, projectmatig werken, de introductie van nieuwe medewerkers en leiderschapsontwikkeling met dekking uit een reserve die uit de bestemming van het rekeningresultaat 2021 gevormd gaat worden
  - 2,25%[3] van de loonsom is structureel € 230.000 op jaarbasis vanaf 2023
- Bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2023
- Informatiebeveiliging: structureel € 10.000 op jaarbasis vanaf 1 januari 2023
- Inkrimping formatie wethouders met 0,6 fte: structurele bate € 65.000 vanaf 1 mei 2022

3 Inclusief de training van het nieuwe, generalistisch jong talent

Financieel effect

De gemeente Drimmelen heeft een solide financiële positie. De begroting sluit meerjarig en de provincie Noord-Brabant past steeds haar lichtste vorm van interbestuurlijk toezicht toe. Daarnaast laten de financiële kengetallen van onze gemeente zien dat Drimmelen er financieel goed voor staat.

Dit coalitieakkoord is getoetst op haar effect voor die solide financiële positie. Politieke ambities moeten immers ook financieel haalbaar en betaalbaar zijn.

De uitkomsten van deze gevoeligheidsanalyse hebben aangetoond dat het coalitieakkoord geen verslechtering van de financiële positie tot gevolg zal hebben. Veel van de ambities zijn al financieel afgedekt in de lopende meerjarenbegroting of zullen afgedekt worden door specifieke uitkeringen voor de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, stikstof en klimaat. Andere ambities kunnen afgedekt worden met de groei van het Gemeentefonds en de nivellering van de zogenaamde opschalingskorting.
Met dit coalitieakkoord blijft de begroting de komende jaren sluitend. De kengetallen voldoen aan voor gemeenten gangbare normen en het weerstandsvermogen van Drimmelen blijft ruim voldoende om de risico's op te vangen die we nu onderkennen.

Onzekerheden

Dit coalitieakkoord verschijnt in een periode met grote financiële onzekerheden als gevolg van het kabinetsbeleid. De gemeenten hebben daarover op 5 april jl. een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. In die brief uiten de gemeenten opnieuw hun zorgen over de financiële en bestuurlijke positie van gemeenten, die door de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet alleen nog maar verder achteruit zal gaan.

Tot en met 2025 staan gemeenten de volgende negatieve effecten te wachten:

- Het kabinet stelt geen structurele budgetten, maar slechts incidenteel geld beschikbaar voor het Klimaatfonds, het Stikstoffonds en het Groeifonds.

- Het kabinet haalt het geld voor het Volkshuisvestingfonds en de Woningbouwimpuls uit het Gemeentefonds; een sigaar uit eigen doos.

- De groei van het Gemeentefonds (accres) is alleen toereikend om loon- en prijsontwikkelingen te compenseren. Er blijft geen ruimte voor gemeenten over om te investeren.

Vanaf 2026 komen daar de volgende negatieve effecten bij:

- Het kabinet heeft eenzijdig de uitspraak in een arbitrageprocedure in de jeugdzorg naast zich neergelegd en wil de budgetten vanaf 2025 structureel met € 500 miljoen korten.

- De opschalingskorting, een korting op het Gemeentefonds vanwege verondersteld efficienter functioneren van fusiegemeenten, wordt vanaf 2026 weer geactiveerd met structureel € 975 miljoen.

- Het kabinet heeft accres vanaf 2026 eenzijdig vastgeklikt op € 840 miljoen. Hiermee wordt de verbinding met de groei van de rijksuitgaven (trap op, trap af) eenzijdig verbroken.

Al met al krijgen gemeenten de komende jaren te maken met een enorme terugval aan inkomsten. Hierdoor zal het niet alleen nog lastiger worden om begrotingen sluitend te krijgen maar zullen gemeenten belemmerd worden in hun opgave om te investeren in de grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw en klimaatadaptatie. Bovendien hebben gemeenten dan slechts beperkte ruimte om hun inwoners financieel te steunen bij bijvoorbeeld een kostbare omschakeling naar nieuwe energievormen of het dragen van nadelige gevolgen van de Coronacrisis.

De bouwkosten zijn de afgelopen weken progressief gestegen, voornamelijk door de oorlog in Oekraïne. Door deze prijsstijging, langere levertijden en de krapte aan personeel bij opdrachtnemers staat de bekostiging en uitvoering van al gepland en nog te plannen werk onder druk. Actueel is de herbestemming van de kerk waar de aannemer, de cultuur-historisch erfgoedontwikkelaar en de gemeente met elkaar in gesprek zijn over een beheersbare bouwbegroting.

Sinds langere tijd vormen de gevolgen van de klimaatverandering het grootste risico van de gemeente Drimmelen. En niet alleen van haar. Hittestress, bodemuitdroging en extreme neerslag zullen het noodzakelijk maken dat gemeenten meer moeten investeren in het klimaatbestendig maken en herstellen van de natuurlijke en aangelegde buitenruimte.

Portefeuilleverdeling

Het college van burgemeester en wethouders zal – onder voorbehoud van de constituerende vergadering – de komende bestuursperiode de volgende portefeuilleverdeling aanhouden. Met als bijzonderheid dat burgemeester De Kok in december 2022 terug zal treden.

Burgemeester De Kok
Openbare orde en veiligheid, externe veiligheid, toezicht en handhaving, personeel en organisatie, kabinetszaken, burgerzaken, publiekszaken, communicatie, bestuurlijke organisatie, intergemeentelijke samenwerking en Regio West-Brabant.

Wethouder Schuitmaker
(1e locoburgemeester)
Economische zaken, landbouw, recreatie en toerisme (Biesbosch, NL Delta), havens, verkeer en vervoer, ruimtelijke ontwikkeling, wonen, grondzaken en Omgevingswet en -recht.

Wethouder Bakker
(2e locoburgemeester)
Financiën, bedrijfsvoering en dienstverlening, participatie(wet), maatschappelijke ondersteuning, minimabeleid, schuldhulpverlening, vluchtelingenwerk, ouderenwerk, kleinschalig collectief vervoer, afval en riolering, dorpsgericht werken, cultuur en media, archief, sport, sportaccommodaties en buurthuizen, zwembaden, vrijwilligers en dierenwelzijn.

Wethouder Vissers
(3e locoburgemeester)
Duurzaamheid en klimaat, energietransitie, onderwijs, jeugdzorg, jeugd- en jongerenbeleid, bibliotheken (incl. taal/laaggeletterdheid), gezondheidszorg, openbare ruimte, water en klimaatadaptatie, biodiversiteit, natuurbeleid, milieu en erfgoed en monumenten.

Ondertekening

Lijst Harry Bakker

Datum 29 april 2022

VVD Drimmelen

Datum 29 april 2022

Groen Drimmelen (VP/D66)

Datum 29 april 2022